

EIROPAS PARLAMENTS

2004

2009

Sesijas dokuments

14.5.2008

B6-0222/2008

REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS

Noslēdzot debates par Komisijas paziņojumu,

ievērojot Reglamenta 103. panta 2. punktu,

iesniedza *Joseph Daul, Mairead McGuinness, Maria Martens, John Bowis, Gay Mitchell un Neil Parish*

PPE-DE grupas vārdā

par pārtikas cenu celšanos ES un jaunattīstības valstīs.

Eiropas Parlamenta rezolūcija par pārtikas cenu celšanos ES un jaunattīstības valstīs

Eiropas Parlaments,

- ņemot vērā EK līguma 33. pantu,
- ņemot vērā savu 2007. gada 25. oktobra rezolūciju par barības un pārtikas cenu pieaugumu,
- ņemot vērā savu 2007. gada 26. septembra normatīvo rezolūciju par zemes atstāšanu atmatā 2008. gadā,
- ņemot vērā Reglamenta 103. panta 2. punktu,
- A. tā kā pēc gadiem ilgas patēriņa preču statistiku vai krītošu cenu tendences pārtikas cenas pasaulē nesēn ir palielinājušās, kā rezultātā ir augušas mazumtirdzniecības cenas;
- B. tā kā labības krājumus pasaulē ir ietekmējuši nelabvēlīgi laika apstākļi, sevišķi sausums un plūdi, kas, visticamāk, ir saistīts ar klimata pārmaiņām;
- C. tā kā rīsu cena ir krasi cēlusies, sasniedzot vēl nebijušu rekordu — USD 1000 par tonnu, kaut gan pirms gada tā bija aptuveni USD 300 par tonnu;
- D. tā kā šā gada sākumā maksimumu sasniedza kviešu un sojas pupu cena, kviešu cenām palielinoties par 130 %, sojas pupu cenām — par 87 % un kukurūzas cenām — par 31 %;
- E. tā kā dažu lauksaimniecības izejvielu, piemēram, kviešu, cenas kopš gada sākumā sasniegtā maksimuma ir ievērojami kritušās, taču joprojām ir ārkārtīgi nestabilas;
- F. tā kā, saskaņā ar jaunākajām aplēsēm, pasaulē saražotās labības daudzums 2008. gadā palielināsies par 2,6 %, sasniedzot rekordskaitli — 2164 miljonus tonnu; tā kā šīs prognozes tomēr ir atkarīgas no labvēlīgiem klimatiskajiem apstākļiem;
- G. tā kā pieprasījums pēc pārtikas pasaulē pieaug ātrāk nekā piedāvājums, un tas lielā mērā notiek arī tāpēc, ka ienākumu pieaugums tādās jaunajās tirgus ekonomikas valstīs kā Indija un Ķīna līdz ar iedzīvotāju skaita un urbanizācijas pieaugumu veicina pieprasījumu jo īpaši pēc gaļas un piena produktiem un tātad arī pēc dzīvnieku barības;
- H. tā kā nodrošinājumu ar pārtiku, sevišķi jaunattīstības valstīs, apdraud pasaules iedzīvotāju skaita pieaugums par aptuveni 82 miljoniem cilvēku gadā un tā kā tiek prognozēts, ka kopējais iedzīvotāju skaits 2025. gadā sasniegs 8 miljardus;
- I. tā kā patēriņa preču cenu kāpums destabilizē pasaules ekonomiku un jau ir izraisījis nemierus vairākās valstīs;

- J. tā kā Pasaules Banka lēš, ka pārtikas cenu svārstību dēļ vairāk nekā 100 miljoni cilvēku jaunattīstības valstīs varētu nonākt vēl lielākā trūkumā;
- K. tā kā augošās patēriņa preču cenas rada nopietnu saspīlējumu pārtikas atbalsta aģentūru budžetā, tāpēc tām kļūst arvien grūtāk vajadzības gadījumā sniegt ārkārtas atbalstu;
- L. tā kā laikā, kad Pasaules Pārtikas organizācija 2008. gada 20. martā publicēja savu ārkārtas aicinājumu sniegt steidzamu atbalstu, pārtikas iepirkuma cenas kopš 2007. gada jūnija tai bija pieaugušas par 55 %, kā rezultātā tās budžetā pietrūka USD 500 miljonu pārtikas produktu iegādei; tā kā trijās nedēļās pēc aicinājuma publicēšanas pārtikas cenas pieauga vēl par 20 %;
- M. tā kā Pasaules Pārtikas organizācijas pienākums ir steidzami nodrošināt iztiku pašiem neaizsargātākajiem pasaules iedzīvotājiem — gandrīz trim miljoniem cilvēku Dārfūrā vien un vēl 70 miljoniem aptuveni 80 valstīs;
- N. tā kā bads spēcīgāk skar lauku rajonus (kur dzīvo gandrīz 60 % iedzīvotāju, kas ir tieši atkarīgi no lauksaimniecības vai ar lauksaimniecību saistītiem lauku darbiem) un tā kā lauksaimniecība ir jaunattīstības valstu galvenā ekonomikas nozare (20 % no IKP un divas trešdaļas no nodarbināto skaita ĀKK valstīs);
- O. tā kā, lai arī nav šaubu par to, cik lauksaimniecības nozare jaunattīstības valstīm ir svarīga, šī pamatnozare nav prioritāra valstu valdībām, un tā nav prioritāte arī ES politikas stratēģijās sadarbībai attīstības jomā, turklāt sīkzemnieki nonāk aizvien lielākā izolācijā;
- P. tā kā viens no nopietniem šķēršļiem, kas kavē lauksaimniecības produkcijas apjoma pieaugumu jaunattīstības valstīs, ir tas, ka sīkzemniekiem bieži vien nav iespējas saņemt aizdevumus vai mikrokredītus, lai iegādātos labāku sēklu materiālu, mēslošanas līdzekļus un apūdeņošanas mehānismus, kā arī nepieciešamos līdzekļus kultūraugu aizsardzībai pret kaitēkļiem un slimībām, dažkārt tāpēc, ka viņiem nav pašiem savas zemes, tātad — nav aizdevuma nodrošinājuma;
- Q. tā kā tādas valstis kā Taizeme, Vjetnama un Ķīna ir noteikušas eksporta aizliegumus, kvotas un nodokļus, lai novērstu lauksaimniecības izejvielu aizplūšanu no savas valsts, tā vēl vairāk apgrūtinot Dohas sarunu kārtas veiksmīgu noslēgumu;
- R. tā kā augsto patēriņa preču cenu ietekmē ir strauji cēlušās zemesgabalu cenas, tāpēc ir vēl grūtāk nomāt vai iegādāties zemi lauksaimnieciskai ražošanai;
- S. tā kā patēriņa modeļi jaunajās tirgus ekonomikas valstīs ir strauji mainījušies un, piemēram, Ķīnā liellopu gaļas patēriņš pēdējos desmit gados ir trīskāršojies, sasniedzot 50 kg uz vienu iedzīvotāju gadā;
- T. tā kā, raugoties vēsturiski, labības cenām reālajā izteiksmē līdz šim bijusi tendence kristies un tā kā labības cenas 1975. gadā bija divreiz lielākas nekā pašlaik;
- U. tā kā dzīves dārdzība pieaug straujāk nekā pārtikas produktu mazumtirdzniecības cenas,

- kuru pieaugums savukārt apsteidz lauku saimniecību noteiktās cenas pieaugumu;
- V. tā kā barības maisījumu cenas pieaugums palielina ražošanas izmaksas lopkopības un putnkopības nozarē;
 - W. tā kā lauksaimniecības pētniecībai un tehnoloģijai atvēlētais finansējums nav nodrošinājis augošās prasības;
 - X. tā kā EK līguma 33. pantā ir noteikts, ka kopējās lauksaimniecības politikas mērķi ir nodrošināt piedāvāto produktu pieejamību tirgū un panākt, lai patērētāji piedāvātos produktus saņemtu par samērīgām cenām,

Pārtikas ražošana un mazumtirdzniecība

1. uzsver — nedrīkst būt svarīgāka mērķa par nodrošinātu pārtiku ikvienam cilvēkam visā pasaulē; uzsver, ka pārtikai jābūt pieejamai pa saprātīgām cenām; norāda — kopējā lauksaimniecības politika (KLP) līdz šim ir nodrošinājusi samērīgas cenas pārtikai ne tikai iekšējā tirgū, bet arī pasaules tirgū;
2. noraida jebkurus aicinājumus atcelt KLP;
3. prasa ieguldīt vairāk līdzekļu, lai uzlabotu lauksaimniecības struktūras, tirgus informācijas sistēmas un pētniecību galvenokārt jaunattīstības valstīs, tā ceļot ražīgumu un pārvarot strukturālas problēmas;
4. norāda, ka ES centieni veicināt mazāk intensīvus lauksaimniecības veidus, tostarp bioloģisko lauksaimniecību, un noteikt ierobežojumus atsevišķu lauksaimnieciskās ražošanas izejvielu, piemēram, augu aizsardzības produktu, lietošanai ir nelabvēlīgi ietekmējuši ES lauksaimniecības produkcijas apjomu, kas ir samazinājies; uzsver — vēl šaurāka kultūraugu aizsardzības risinājumu izvēle šo negatīvo tendenci tikai pasliktinātu; atzinīgi vērtē ES patērētāju interesi par šiem produktiem, taču norāda, ka šādām sistēmām ir zemāks ražīgums;
5. uzsver, ka ir jāņem vērā ES lauksaimnieku ienākumu stāvoklis; norāda — pieaugot dzīvnieku barības, enerģijas, mēslošanas līdzekļu un citu izejvielu izmaksām un ieguldot arvien vairāk līdzekļu atbilstības standartu izpildei, lauksaimniekiem jāredz, ka viņu ieņēmumi ievērojami palielinās, lai viņi arī turpmāk varētu nodrošināt pieprasījumu pēc pārtikas; norāda — lauku saimniecību ienākumu pieaugums ir niecīgs, un dažās dalībvalstīs lauksaimnieki jau ir pārliecinājušies, ka viņu ienākumi faktiski samazinās;
6. stingri un nepārprotami uzsver, ka izejvielu izmaksas veido salīdzinoši niecīgu daļu no daudzu pārtikas preču, sevišķi pārstrādes produktu, kopējām izmaksām un ka pat pēc nesenā kviešu cenu pieauguma kviešu cena joprojām veido mazāk kā 10 % no maizes klaipa mazumtirdzniecības cenas Lielbritānijā un mazāk kā 5 % no *baguette* cenas Francijā;
7. aicina Komisiju un dalībvalstis analizēt neatbilstību starp lauku saimniecību un lielāko mazumtirgotāju noteiktajām cenām;

8. prasa veikt ietekmes novērtējumu mazumtirgotāju nozīmei pārtikas produktu aprītē; norāda — salīdzinot ar dzīves dārdzību, pārtikas produktu mazumtirdzniecības cenas ir nesamērīgi augušas; norāda, ka mazumtirgotājiem ir dominējošais stāvoklis tirgū, nosakot pārtikas cenas; aicina mazumtirgotājus piedāvāt ražotājiem taisnīgu cenu, vienlaikus nodrošinot patērētājiem pārtikas produktus par saprātīgām cenām;
9. norāda, ka pašreizējo ES labības krājumu pietiktu tikai 30 dienām, un ļoti nopietni apšaubā to, vai ir nodrošināti atbilstīgi pārtikas krājumi, jo īpaši, ja ņem vērā iespējamās krīzes situācijas;

Starptautiskā tirdzniecība

10. prasa nevilcinoties, taisnīgi un pārdomāti slēgt PTO Dohas sarunu kārtu; norāda, ka vismazāk attīstītajām valstīm bija un joprojām ir nodrošināta no kvotām un tarifiem brīva piekļuve ES tirgum saskaņā ar „Viss, izņemot ieročus” (*EBA*) nolīgumu; norāda, ka pieaugs to valstu tirdzniecības bilances deficīts, kuras importē tikai pārtiku, turpretim pārtikas eksportētāju valstu tirdzniecības bilance uzlabosies; aicina jaunās tirgus ekonomikas valstis izvērtēt pārtikas eksporta aizliegumu sekas;
11. norāda, ka ir jāstiprina tirdzniecības atbalsta princips; prasa nekavējoties sniegt pārtikas atbalstu, lai īstermiņā mazinātu nepietiekamu nodrošinājumu ar pārtiku, un ilgtermiņā nopietni strādāt, lai celtu lauksaimniecības ražīgumu jaunattīstības valstīs, kā arī iesaistītu tās pasaules tirdzniecības sistēmā;
12. prasa precīzāk prognozēt lauksaimniecības produkcijas apjomu, lai krietni agrāk varētu noteikt pasaules pārtikas nodrošinājuma dominējošās tendences;
13. prasa veikt vairāk pētījumu par tehnoloģiju un tās pielietojuma veidiem, kas ļautu palielināt lauksaimniecības ražīgumu un uzlabot pārstrādes procesus, īpaši jaunattīstības valstīs;
14. prasa trešo valstu uzņēmējus pakļaut tikpat stingrai kontrolei, kādu piemēro ES ražotājiem, taču atzīst, ka ir jāpalīdz jaunattīstības valstīm nodrošināt atbilstību ES fitosanitārajiem standartiem;

Jaunattīstības valstis

15. aicina dalībvalstis un starptautisko sabiedrību nekavējoties atsaukties uz Pasaules Pārtikas organizācijas ārkārtas aicinājumu sniegt steidzamu atbalstu un palīdzēt tai tikt galā ar jauniem pārbaudījumiem, cīnoties pret badu laikā, kad pasaulē strauji aug pārtikas un naftas cenas, laikapstākļi kļūst arvien postošāki, daļēji klimata pārmaiņu ietekmē, un samazinās pasaules pārtikas krājumi;
16. aicina starptautisko sabiedrību aktīvāk cīnīties pret pārtuksnešošanos, augsnes degradāciju un sausumu, lai uzlabotu nodrošinājumu ar pārtiku un piekļuvi ūdens resursiem, sevišķi nabadzīgajās valstīs;

17. atgādina ES un dalībvalstīm, kas tās ir apņēmušās palīdzēt līdz 2015. gadam uz pusi samazināt to iedzīvotāju skaitu, kuri cieš badu (atbilstīgi pirmajam Tūkstošgades attīstības mērķim), un aicina Komisiju, Padomi un dalībvalstis pieņemt — un pienācīgi finansēt — jebkurus pasākumus, kas nepieciešami, lai šīs saistības varētu pildīt;
18. šajā sakarā aicina dalībvalstis pildīt savu apņemšanos pakāpeniski palielināt to IKP daļu, ko tās atvēl palīdzībai attīstības jomā, līdz 2015. gadam sasniedzot 0,7 % pēc tam, kad būs sasniegts 2010. gadam noteiktais mērķis — 0,56 % no IKP oficiālajai attīstības palīdzībai;
19. aicina Padomi steidzami apliecināt savu apņemšanos sasniegt Tūkstošgades attīstības mērķus, atkārtoti apstiprinot finanšu saistības un pieņemot ES TAM rīcības programmu Eiropadomes jūnija sanāksmē; uzskata, ka šajā ES rīcības programmā ir jānorāda konkrēti starpposma mērķi un pasākumi, un to izpildes termiņi tādās galvenajās jomās kā izglītība, veselības aprūpe, ūdensapgāde, lauksaimniecība, izaugsme un infrastruktūra, kas palīdzēs līdz 2015. gadam sasniegt TAM, lai, cita starpā, līdz 2015. gadam izskaustu badu;
20. aicina Komisiju, Padomi un dalībvalstis, veicot 2007.–2013. gada finanšu shēmas vidusposma pārskatu, nodrošināt atbilstīgu finansējumu, kas vajadzīgs, lai ilgtermiņā risinātu ar pārtikas nodrošinājumu un humāno palīdzību saistītās problēmas;
21. aicina Komisiju, iespējams, sadarbībā ar Eiropas Investīciju banku, vairāk uzmanības veltīt programmām, kas paredzētas mikrofinansējuma nodrošināšanai sīkzemniekiem jaunattīstības valstīs, un, īstenojot sadarbību attīstības jomā, arī turpmāk risināt ar īpašuma tiesībām un attiecīgajiem tiesību aktiem saistītus jautājumus;

Zemes atstāšana atmatā

22. atzinīgi vērtē ES dalībvalstu lauksaimniecības ministru lēmumu pieņemt Komisijas priekšlikumu, ar ko paredz atcelt noteikumus par obligātu zemes atstāšanu atmatā 2008. gadā;
23. atzīmē — Komisija lēš, ka, pieņemot šo lēmumu, labības audzēšanai papildus būs pieejami 2,9 miljoni hektāru zemes un šā gada raža pieaugs par aptuveni 10 miljoniem tonnu;
24. pauž nožēlu, ka Padome nepieņēma Parlamenta grozījumus, ar ko ierosināts atcelt noteikumus par obligātu zemes atstāšanu atmatā arī 2009. gadā, un cer, ka šis jautājums tiks skatīts, veicot KLP efektivitātes pārbaudi;
25. norāda, ka dalītu tiešo maksājumu sistēmā piegādes vadības instruments nav vajadzīgs un ir ārkārtīgi grūti nodrošināt tā pārvaldību; norāda, ka ir jāizmanto visa ES pieejamā lauksaimniecības zemes platība, lai veicinātu ražošanu;
26. prasa nekavējoties atcelt noteikumus par obligātu zemes atstāšanu atmatā ES, jo šis instruments ir zaudējis savu nozīmi;

Biodegviela

27. atzīst, ka vairs nav pamata subsidēt biodegvielas ražošanai paredzētus kultūraugus, taču stingri un nepārprotami uzsver — šāda veida ražošanai pašlaik tiek izmantoti tikai 2–3 % no ES lauksaimniecības zemes un mediju apgalvojumi, ka pašreizējo krīzi pārtikas aprītē radījusi biodegvielas ražošana, vismaz attiecībā uz ES ir pārspīlēti;
28. tomēr piekrīt, ka tādu valstu kā ASV īstenotā politika, kur vairāk zemes tiek atvēlēts, lai audzētu bioetanolu ražošanai paredzētu kukurūzu, ir spēcīgi ietekmējusi kukurūzas un citu labības augu cenu un pieejamību pasaules pārtikas tirgū;
29. norāda, ka pašlaik fosilo kurināmo var aizstāt tikai ar biodegvielu, kas ir plaši pieejama tirgū un kas atšķirībā no fosilā kurināmā ir atjaunojama un var ievērojami palīdzēt samazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas; atzinīgi vērtē Komisijas priekšlikumu noteikt ilgtspējības kritērijus biodegvielas ražošanai;
30. atzīmē, ka no vienas tonnas labības, ko Eiropas Savienībā izmanto bioetanolu ražošanai, līdz pat 40 % blakusproduktu veidā tiek izmantoti dzīvnieku barības nozarē;
31. tomēr aicina Komisiju un dalībvalstis arvien aktīvāk sekmēt otrās paaudzes bioenerģijas izmantošanu un ražošanu, ko nodrošina galvenokārt kūtsmēsļu un lauksaimniecības atkritumu, nevis lauksaimniecības pirmproduktu pārstrāde;

Biotehnoloģija: pārtika un dzīvnieku barība

32. ar nopietnām bažām atzīmē, ka milzīgā barības graudu deficīta dēļ barības maisījumu cena ir pieaugusi par EUR 75 tonnā un turpina pieaugt un ka līdz ar to par EUR 15 miljardiem palielinās ES lopkopības un putnkopības nozares izmaksas;
33. uzskata — ņemot vērā pašreizējo krīzi, ES iestādēm un dalībvalstīm nekavējoties un pamatīgi jāapspriež tas, kā ar mūsdienu biotehnoloģijas palīdzību varētu nodrošināt, lai pastāvīgi tiktu ražoti pārtikas produkti par saprātīgām cenām;
34. ar bažām atzīmē, ka, kavējot ģenētiski modificētu augu apstiprināšanu, tiek veicināts citu barības izejvielu cenu pieaugums, kas negatīvi ietekmē ES lauksaimniecības dzīvnieku audzētāju konkurētspēju un kā rezultātā veidojas paradoksāla situācija, kad ES patērētāji pērk gaļu un lopkopības un putnkopības produktus, kas ievesti no trešām valstīm, kuras izmanto ģenētiski modificētu barību;
35. atgādina, ka ģenētiski modificēti produkti ir izmantoti 85 % barības maisījumu, kas ražoti ES;
36. aicina Komisiju, Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādi un dalībvalstis atzīt, ka ES nevar iztikt bez augu olbaltumvielu ievadumiem no trešām valstīm, sagatavot praksē īstenojamus ieviešanas noteikumus, kuru pamatā ir ĢMO robežvērtības, un mazināt nepamatotu vilcināšanos, īstenojot ES noteikto ģenētiski modificētu augu apstiprināšanas kārtību;

Finanšu tirgi

37. norāda, ka nesenie darījumi ar lauksaimniecības precēm ir veicinājuši pamata pārtikas produktu cenu pieaugumu;
38. uzdod priekšsēdētājam nosūtīt šo rezolūciju Komisijai un Padomei.